

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Helyben: ...
 Vidéken: ...
 Egy hétre: I kor. Egy hétre: I kor. 50 Hfl.
 Negyedévre: 2 . Negyedévre 4 . 50 .

Feloldó szerkesztő:
UJ. MÓRIZ PÁL.
 Kiadók és lap tulajdonosok:
HOFFMANN és KRÖNÖVITZ.

Szerkesztőség és kárhoztóvonal:
DEBRECZEN,
 Piac-utca 47. és 48. szám.

A földadó elengedéséről.

— Közigazgatási bizottságok és gazdasági egyesületek figyelmébe ajánlva. —

A szárazság által okozott inség, mely egész hazánkra kiterjedt, a milyent még 1863. óta nem értünk meg, komoly gondolkodás tárgyát kell képezze az irányadó köröknek, hogy mi módon és mi uton lehessen a szegény gazdákat s általában a lakosságot a nyomortól megmenteni s bajaikon némileg enyhíteni.

Tallán Béla m. kir. földmívelésügyi minisztertől ugyan biztató ígéretet kaptunk, de dr. Lukács László m. kir. pénzügyminisztertől a hallgatásnál egyebet, mit sem tapasztaltunk, ki ugy látszik elfelejté, hogy az adózó polgárok terhein könnyítsen s a törvényhozás által soron kívül oly törvényjavaslatot megszavaztasson, amelynek alapján azon földek után, melyeknek termése egészben vagy részben megsemmisült, az elemi csapás mérvéhez képest bármily mívelési ághoz tartozott legyen is az a föld, az adók törölhetők legyenek.

A közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV-ik törvényzikk 49-ik §-a értelmében az elemi csapások által okozott károk rendkívüli eseteiben adóelengedésnek van helye. Azonban e törvény c) bb., pontja alapján tartós szárazság esetében csakis szántóföldekre nézve van adóelengedésnek helye, sőt az erre vonatkozó 1883 évi nov. hó 26-án 73662 pénzügyminiszteri szám alatt kibocsátott végrehajtási utasítás 7. § a, valamint a földadó kataszter nyilvántartásáról szóló 1885. évi XXII. törvényzikk végrehajtás iránt ugyanazon évi július hó 18-án 45055. szám alatt kiadott pénzügyminiszteri „Utasítás” 140. §-ának rendelkezése szerint itt is csak akkor, ha a termés egészen megsemmisült és az illető földeket azon évben újabb veteményezés által jövedelmezőkké tenni többé nem lehet.

A végrehajtási utasításokkal szemben azonban a volt m. kir. pénzügyi közigazgatási bíróság 1894 évi decz. hó 3-án tartott teljes tanácsülésében 56 szám alatt hozott döntvényével ki-

mondotta, hogyha a szántóföldeknél a termés szárazság folytán egészben meg nem is semmisült, a kár mérvéhez képest az adók egyharmad, vagy kétharmad részben is törölhetők.

Mindnyájan tudjuk, hogy a szárazság által okozott kár legnagyobb mérvben a rét és legelő mívelési ágoknál áliott elő, hiszen a takarmányhiány akkora, hogy mindenki marhaállományán akar tultenni, vagy azt a legkisebb mérvre szoritani. A kerteknél pedig szintén óriási a kár; a termés elenyésző csekély.

Már most igazságos-e a törvénynek azon intézkedése, hogy a szárazság által okozott elemi csapások eseteiben a kert, rét, legelő stb. mívelési ágoknál adóleirást nem engedélyez és kivételt téve, ezeknél az adóleirást csak az esetben engedélyezi, ha az elemi csapás jégeső, árvíz s terményeknek rovarok általi elpusztítása folytán történt.

Tudnunk kell, hogy sok helyt a rét mívelési ág kataszteri tisztajövedelme nagyobb a szántó mívelési ágénál s így miután a földadó a kataszteri tisztajövedelem után az 1883 évi XLVI-ik törvényzikk 1. §-a alapján 25,5 százalékban van megállapítva, a törvény többek közt épen oly mívelési ágoknál nem engedélyezi a földadó törlesztést, a melynek földadója nagyobb a másik mívelési ágánál.

Ebből kifolyólag felhívjuk a közigazgatási bizottságok figyelmét a törvény ezen anomáliájára, hogy haladéktalanul feliratilag oda hassanak kormányunknál, hogy novelláris intézkedéssel egy törvényjavaslat megalkotása és meg szavaztatása által az idézett törvény aképpen módosítsák, hogy kivétel nélkül minden mívelési ágánál szárazság által okozott elemi csapás eseteiben a kár mérvéhez képest az adók a megfelelő arányban a szerint, a mint a termés egyharmad-kétharmad részben vagy egészben károsult, illetve megsemmisített, töröltesse.

Ezt tegyék a gazdasági egyesületek is, kiknek első sorban kötelességük a gazdák érdekein segíteni. Egyben szükségesnek tartanánk a

kis gazdák érdekében, hogy azon elemi csapás által sujtott kis gazdáknál, kiknek adóleirására igényük van, a földadó mellett az 1875. évi XLVII-ik törvényzikk 13-ik §-a értelmében kirótt II-od osztályu kereseti adó is töröltesse, ha föld és házadójuk a 30 koronát el nem éri. Jól tudja mindenki ez adónem igazságtalan kulcsát, mert e czimen a családfő — ha 01 fillér is a földadója s egyéb adója nincs is — ugyanannyit kell, hogy fizessen, mint a kinek 100 korona az adója. Ez az adó pedig ezeknél minden családfő után 4—4 korona és minden családfő után, ha az adóalap 80 koronát meg nem haladja 2—2 korona. Ennélfogva az adóleirás a kisgazdáknál csak úgy ér valamit, ha a földadó s járulékaik mellett a II-od osztályu kereseti adó is töröltenék.

Miért is a közigazgatási bizottságok és gazdasági egyletek a kormányhoz intézendő felterjesztéseikben ezt szintén kérjék.

Léha püspökök, gyenge primás.

[Szakadás a néppártban.]

Zmeskál Zoltán kilépése.

Zmeskál Zoltán országgyűlési képviselő a képviselőház e hó 10 iki ülésében a hercegprimásról és a püspöki karról nem épen hízogően nyilatkozott — lehetetlenné tette a párt kebelében való további megmaradást.

Zmeskál — mint már jelentettük — Molnár János beszédében azt kiáltotta közbe, hogy a hercegprimást nem ismeri el a magyar katolikusok fejének. Az első pillanatban kevesen tudtak, mire véljék a néppárti öreg ur felfortyanását s a néppárt néhány tagja tüntetett leginkább a méltatlankodásával. Trubinyi János menten és elég keményen visszazólt Zmeskál Zoltánnak, a méltatlankodók a folyosón pedig haragos felháborodással tárgyaltak a nyilatkozatot, de így is le kell abból Zmeskálnak a konzekvenciákat vonni.

Zmeskál a kijelentését az újságírók előtt következőképen indokolta:

— A püspöki kar iránt érzett nagy el-lenszenvem és haragom még 1895-ből való. Akkor alakult meg ugyanis gróf

Melichár F. Bächer R.

szab. vetőgépgyára. szab. ekegyára.

Nagyvásár
alkalmával GERŐ E.

Ajánlja legjobb, legegyszerűbb **páros soru Unicum-Drill** sorvetőgépeit, **Sack rendszerű** egy és két barázdás ekéit, eltörhetlen acél fejekkel és páncél kormánynyal. **Óriási raktár. Piac-utca 26.**
 sz. Nagy trafik udvar. Képviselő: **Rahmer Sándor.**

férfi-, fiu- és gyermekruha üzletében olcsóbban lehet vásárolni mint bárkinél másutt. **DEBRECZEN, Piac-u. 47.**

a Dreher söresarnok és a Hungaria kávéház között.

Zichy Nándor elnöklésével az a hét, majd kétszáztagú bizottság, melynek az egyházpolitikai javaslatok ellen való mozgalom indítása volt a célja s amely a néppárt részére akarta előkészíteni a talajt.

Enek a bizottságnak tagja voltam s kellemetlenül tapasztaltam, hogy a püspökök nagyrésze egyenesen akadályokat gördített az utamba. Volt eset, amikor egy igen magas állású főpap megígérte Haydin néppárti jelöltnek a támogatását, de a jelölt csupán azért bukott meg, mert a főpap ígérete ellenére megtiltotta uradalmi tisztjeinek a jelölt támogatását. Pedig míg a püspökök és magnások nem lépnek erős akcióba, addig a néppártnak nincs jövője.

Elienszenvét fokozta — mondta Zmeskál — hogy a püspökök mindennel foglalkoznak, csak az egyház ügyeivel nem. A katolikus egyházat büntetlenül támadhatják, nincsenek jó pasztorok, akik a nyajjat megvédelmezzék. A püspökök el vannak foglalva családi ügyeikkel. Ismer több 300.000 800.000 korona évi jövedelemmel rendelkező püspököt, akik even kint legföllebb két három ezer koronát juttatnak közszolgákra. Tanítóikról egyáltalán nem gondoskodnak; gyenge a tanítói karuk, de 2-300 koronával dotált tanítók től sokat nem is lehet kívánni. A katolikus autonómia kérdését se lehet megoldani, mert a püspökök ellene vannak. A nagygyűlések egyszerű akadémikus vitatkozások, eredményt nem érnek el. A hercegprímás — mondta Zmeskál — gyenge ember, inkább főpapnak való, mint Magyarország hercegprímásának. A primási székre tette kész, erős kezű ember kell. Majd így folytatta:

— Léha püspökök, gyenge primás mellett a kormány megismételhetné a francia kormány egyházellenes politikáját. Püspökeink ugyan nem védnek meg az egyházat.

Végül kijelentette:

— Meggyőződésesem az, hogy a püspöki kar jó része a primással együtt titkos szövetségese a liberális politikanak.

Ezért fakadt ki, amikor Molnár János a primást a magyar katolikusok vezérének nevezte. A néppárt értekezlete Molnár János elnöklelte alatt a következő határozatot hozta:

A párt megbotránkozással veszi tudomásul a Zmeskál Zoltán képviselő által a

f. hó 10-iki ülésben és másnap a Pesii Naplóban a hercegprímásról és a püspöki karról tett nyilatkozatát és azt a párt elveivel összeférhetetlennek tartja.

Erről a határozatról értesítették Zmeskált is, aki ezek után kénytelen kiválni a néppártból.

Vármegyénk és közelvidéke.

A megyebizottsági tagok szaporítása. Most érkezett le Hajdúvármegye közönségehez a belügyminiszter leirata, amelyben a törvényhatósági bizottsági kerületek kiigazítását és a tagok létszámának emelését az ez évi május 16-án tartott közgyűlés véghatározata értelmében helyben hagyja. E szerint Hajdúvármegye ezentul 150 törvényhatósági bizottsági tagot választ és pedig: Hajduböszörmény (2358 választóval) 33, Hajdunánás (1534) 22, Hajdudorog (783) 11, Hajdúhadház (656) 9, Hajduszoboszló (1829) 26, Földes (488) 7, Püspökládány (492) 7, Kaba (524) 7, Nádudvar (300) 4, Samsón (200) és Teglás (103) együtt 4, Tis acsege és Egyek együtt (256) 4, Balmazújváros Aisó és Felsőjósával (298) 4, Tetten és Mikepércs együtt (241) 4, Hajdúszovát (247) 4, Vámospercs (269) 4 bizottsági tagot. Böszörményben 18-ai, Hadházon 3-ai, Szoboszlón 13-ai emelkedik, ellenben Földesen 4-ai, Nádudvaron 4-ai csökken az eddigi bizottsági tagok száma a választók számarányának megváltozása folytán. Az új választások iránt a szeptemberi vármegyei közgyűlés fog intézkedni.

Új segédlelkész. A hajdunádudvari ref. egyház Gachal János végzett debreczeni theológust segédlelkészül választotta.

Haláltokozó pofon. Szabics János karczagi lakos vallatóra vette a nála szolgaként alkalmazva volt Magyar Balázs 13 éves fiút, hogy a pár hét előtt eltűnt 600 krajczárt adja elő, mert becsukta. Hogy a gyermeket vallomásra bírja, **egy párszor nyakon ütötte s állítása szerint egy bojkóttel megverte.** Magyar Balázs azonban a pénzt előadni nem tudta, s a nyakon ütés után sem nem szólt, sem Szabics abbéli felhívásának, hogy üljön fel a kocsi, mennek a kapitányság-

hoz — nem tett eleget. Szabics — ki hatalmas megtermett ember — erre a fiút feltette a kocsi. **Útközben azonban a gyermek meghalt s kikerült a temető halottas házába, hol felboncolták.** Az orvosi vélemény kitért nyak folytan beállt fulladást konstatait. Hogy a gyermek a kocsi tetelkor, vagy azt megelőzőleg halt-e meg, a vizsgálat fogja kideríteni.

Bikaviadal. Ungár Arnold karczagi tanyáján két bika a múlt csütörtökön a felteti elkeseredésében, hogy fajukat a Pesten járt spanyol komédiás viadalra alkalmatlannak találta, pelémiába bocsájtkozott egymással s a szarvak által nyújtott argumentumok hatása alatt 250 frt. erejéig károsították meg gazdájukat, amennyiben az idősebb egy hatalmas ellenargumentummal a fiatalabbat belesegítette a kutba. Az ifjú bika nyaka törten került a kut mélyébe csak azért, hogy onnan roppant fáradsággal újból felhuzzák. Végrendelete rövid: „Bőrömet gazdának, husom a földnek, ingóságaim a... gulyásnak hagyom.”

Apa, a ki a fiától örököl.

A tizenkét éves fiú végrendelete.

Rendkívül érdekes tárgyú pert tettek folyamatba a napokban a szabadkai polgári törvényszék előtt. Nem csupán a per tárgyat képező hagyatéki összeg nagysága teszi érdekessé ezt a pert, de különös érdekessé az kölcsönöz neki, hogy olyan végrendelet megtamadásáról van szó, melyet saját edesatyja javára egy tizenkét éves fiú tett. Az érdekes pernek a következő története van:

Pollák Lajos bajai földbirtokos családjában a folyó évi július hó 22-ik napján megdőbentő szerencsétlenség történt. A család egyik fiatal tagja, László a Dunában fürdött és fürdés közben a vízbe fullt. Az aig 18 éves fiú váratlan halála mély megdőbhenést keltett mindenfelé. Egy szépen induló karrier ért véget a Duna hullámai között. A fiatal, ugyszóiván gyerek ember már ekkor százezrek ura volt. Anyai nagyanától örökölte ezt a tekintélyes vagyont. Természetesen a nagyanya rokonsága azt hitte, hogy a vagyon most már visszazáll ó reájuk, mert azt kizártak tartotta min-

Az ór Kárpát.

Határmegálló ór vitéz,
Ki villámokkal szembenéz,
Megtelve föld ménébe sarkát,
Az égre nyújtja vaskos markát
És végbástyank falat bezarva
Ál őrt: magyar hegyek királya.
Jaj annak, aki tolvaj ésszel
Hozzánk betörni itt mereszél!
Megrázkodik Kárpát oromja
S szemöldökét ha összevonja:
Nagy barna felleg, mint pokol
Köde, egyszerre szetomol
S északhegyek havas zúgója
Az ember-pört széttepi, szórja;
Fehér csontok halál-gödörben
Mutatják szörnyű összetörten,
Mivé lesz az, ki újjat húz veled:
Magas Kárpát, magad is rettenet!

De ez félmunka még, Hatalmas!
Ne légy még ebben nyugodalmas!
Nézd, mint esővert hangyaboj;
Sisátorodban összefoly
Magyar földről szakadt csoport,
Mely egyre nő és lesz tömördek,
Kit balszerencse vagy ónérdék

Honából más hazába hord!
Nem halod, titkos éjjelen,
Mikor elaltat bűvös álmom:
A hívó szellem megjelen,
Átalmagaslak a hataron,
Zsibbadtságot hint véredbe,
És karjait ait regetve:
Száz ezreket ölél magához,
Ki fajt, hazát nyilván megátkoz;
S rongy életének vitorláját
Haragos ocean felett
Föld kinyajból született
Ordító szelek ezibálják!
Oh nyitd meg ezart torkodat,
Tűzkatlanát örök dühödnek!
És nyeld el e hitvány hadat,
Kik gyávan más hazába szöknek.
Szord vissza őket e hazába,
Mely kong már, mint üres terem.
Állj, mint reank szegezett dárda,
Mely nem bocsát ki — és be sem!

Ez lesz egész munkád, Hatalmas!
De addig nyugton te se alhass!

A tarpataki völgyben.

Ilyen helyt laktak hajdanában
A földre járó istenek.

Regéket álmódok gyakorta
Ilyen tájekot festenek.

Én is, nagy álmok álmódója,
S az lsten földre szállt darabja:
Csak itt szeretnék eldegléni,
Zajos világtól elszakadva.

Leszörva tisztem terhes nyűgét,
It ősi vad ember vagyok!
Imádom a nap tűz korongját,
Imádlak hold és csillagok!
Futó vadat riogva hajtok,
Nyilam röpitgetem szűgyébe:
S reád köszöntöm áldomásom:
Erdős hegyeknek szellem népe!

Ha rám ver a nap tűz szemével,
A hús habokba költözöm;
Hol a magasból hulló vizár
Zubogva zug a szirtközön.
Szilaj testem hadd korbácsolja
Zuhatag tajtékos haragja;
Mig szembe vélem szomjas medva
Száráz dühét reám morogja.

Ha gyászt ől a mennybolt magára,
Vihar-vészt szűlnek a hegyek,
S vizontó felhők rám szakadnak:

denki, hogy az alig 18 éves fiu már a halál gondolatával foglalkozott volna és végrendeletet hagyott volna hátra.

Annál nagyobb volt a csalódásuk, mikor az elhunyt fiu édesatyja, Pollák Lajos előállt a fia végrendeletével, melyben a fiu összes ingó és ingatlan vagyonát — ami jóval meghaladja a 200.000 koronát — melyet anyai nagyanyjától örökölt, édesapjának hagyományozza. A fiu ezt a végrendeletet még tizenkét éves korában iratta meg.

A nagyanya oldalági rokonai megbízták Pajor Ernő dr. fővárosi ügyvédet, hogy a végrendeletet támadja meg s kutassa ki, hogyan és mi okok folytán végrendelkezett a fiu tizenkét éves korában oly vagyonról, melyről kellő fogalmakkal sem bírhatott. A pert indító örökösök között van a szegedi származású Pálmai Izsó dr. fővárosi orvos és Pálmai János szegedi máv. felügyelő mérnök. A per lefolyását jogász körökben is kíváncsisággal várják.

A kuruzslás áldozatai.

Különös orvosság az ijedtség ellen.

A babonát csak nem lehet kipusztítani. Az imádsággal egy lövön gyökerezik az a nép lelkében, ahonnan semmiféle kultúra nem képes kiirtani. Ez a hír is azt bizonyítja, hogy a nép máig is egész lelke szerint hisz a boszorkányosságban.

Biharpüspökiben történt az eset. Veszett kutya járt a faluban s a bestia berontott egy gazda udvarába. Ott nyomban le is bunkózták, senkine baja nem esett, csak éppen hogy nagyon megijedt a ház népe. Már pedig az is hiba. A falu kölcsei összegyűjték a tejuket és megállapították, hogy a ki a veszett kutyától megijed, éppugy megveszhet, mintha a dühödtt állat megmarta volna. Tehát az ijedt embereket gyorsan és alaposan ki kell gyógyítani.

Minthogy pedig legjobb gyógyszernek a kőrishogár kinálkozott, a megijedt embereknek fejlenként kilencz effajta rovarot kellett éjjelkor fejten lenyelniük. Hatle is nyeltek annak rendje módja szerint, de mivel a kőrishogár a legmérgeesebb reptiliák közé tartozik, hamarosan meg is betegedtek a mérgezés felismerhetetlen tünetei között.

Mikor pedig a baj már nagyon veszedelmessé kezdett válni, tegnap hajnalban felzörgették Bodor Károly dr. nagyváradi orvost, aki kihajtatott Püspökibe s helyesen alkalmazott ellenmérgeget a falusi bölcsek áldozatait megmentette.

Kunyhómba bujva rettegek.
Félem hatalmad nagy Haragvó!
Ki tűzkigyókat szórsz a földre, —
S az állatokkal felüvöltök,
Titkos borzalmaktól gyötörve.

De hull a nyár vérpezsgetője!
Leányt lesek bokor megett.
Mint vadgalambot: rábocsátom
Csalogató szerelmemet.
Szeret a lány! Ez Édenkertben
Mint első emberpár virágunk,
S a párjához kis madárnak
Dalában ott cseng boldogságunk!

— Szülőházam szép rónasága!
Ne haragudj nagyon reám,
Hogy életem legszebbik álmát
E szent völgyekben álmodám.
Szerelmem tűrni itt tanultam,
Az ég is itt nyílt meg felettem,
Ne fájjon hát, hogy drága képed
Egy perczre, hűtlen elfeledtem!
(Nagy-Szalók.)

Oláh Gábor.

Mi az ujság?

Leányok halála a Körösben. A Körös tegnap újabb áldozatokat követelt. Három szép fiatal leány ment ugyanis Tenkén a Körösbe fürödni. Egy ideig vígan lubiczoltak a hűs hullámokban. Egyszerre olyan helyre jutottak, ahol titkos örvények vannak a víz medrében. Mind a három fiatal teremtés, névszerint: Orbán Juliska, Lazurán Juliska és Cséki Piroška 15—15 éves tenkei leányokat elragadta az örvény. Halálkiáltásukra Csipkés János földműves rohant a segélyükre, kinek csak Cséki Piroskát sikerült kimentenie. A másik két fiatal leány belevesztett az örvénybe és csak egy pár negyedóra múlva vetette ki holttestüket a víz. A leányok tragédiája érthető részvétet keltett a faluban.

A volt huszárfőhadnagy szökése. Toroczky István, Torockószentgyörgy egyik leggazdagabb földbirtokosának, Toroczky Sándornak fia, huszárfőhadnagy korában pénzavarba jutott s a falubeli Langsdorf Márkus szatócsához fordult kölcsönér, átadva neki atyja birtokáról szóló telekkönyvek hiteles másolatát. A szatócs szabdkozott a kölcsönszerzés ellen, de a huszárfőhadnagy addig beszélt neki, amíg rávette, hogy eladta üzletét s annak arát és összes megtakarított pénzét átadta Toroczky Istvánnak, aki megígérte neki, hogy több ezer holdas családi vagyon kezelőjévé fogja kinevezni. A kölcsönről, 5647 koronáról Toroczky István váltót adott Langsdorf Márkusnak. A váltót a huszárfőhadnagy elfogadói névaláírása mellett ott volt atyjának, Toroczky Sándornak kibocsátói névaláírása is. Hiába várta Langsdorf a kezelői állást, sem ezt nem kapta meg, sem pedig kölcsönadott pénzét. Mikor a váltót megóvatoltatta s pereltette, az apa eskült arra, hogy névaláírása hamis. Langsdorf erre bünyefenyítő feljelentést tett magánokirathamisítás és csalás miatt a huszárfőhadnagy ellen a budapesti ügyészségnél. Toroczky István azonban nem várta be ezen följelentés következményeit s megszökött. A büntetőtörvényeszk most elrendelte országos körözését.

Szárazság hetven év előtt. Egyik debreczeni czéghez egy szepesmegyei 85 éves görök k. esperesplébánostól levél érkezett, melyben a nagy szárazság miatt bekövetkezett ottani szomorú helyzetet a következőkben vázolja: Gazdaságunk rosszul áll a szárazság miatt. Kezdődik az aratás, de nem is érdemes némelyik földön kaszálni, érttem árpát és zabot. A burgonya felette silány. Olyféle esztendő vala épen most 70 éve, vagyis 1834-ben. Emlékszem. járván az iskolába, Gyöngyösön a VI. osztályba — mélyekre ásták a kutakat 1 ölnyire, vizet eresztettek a városban „mosvárol“ (?) és valláskülönbőség nélkül imádkoztunk, kirukkolt a katonaság is, Vilhelm huszárok és ulánosok. Tartottunk körmeneteket és templomból templomba jártunk imádkozni. Isten óvjon, most sem lehet jót várni. Nálam elegendő legelője volt a jószágnak mindég, most pedig ki van perzselve mind, némely helyen, főkép a hegyeken nem is kaszálták a réteket.

Hatezer kereszt gabona lángokban. Szikszóról írják: Nem mulik el két-háromnap, amióta a nagy szárazság tart, hogy Szikszón a veres kakaa ne pusztítson. Tegnap délben is a harangok vészjelzése zavarta fel déli ebédjéből a város lakosságát. Eddig ismeretlen okból meggyuladt a városon kívül negyvenkét szegény földműves-parasztnek egész évi termése, mely egy helyen volt összerakva. Szivettépp jelenet volt látni a nagy sirást és kéztördeletet, melyet az égő asztagok körülálló gazdák miveltek, mert a nagy takarmány-niany miatt az elégett szálmával és pejvával akarták igavonó állataikat kiteleltetni, így azonban kénytelenek lesznek azokat eladni. — A tűz elpusztított több mint hatezer kereszt gabonát, melynek csak egy része volt biztosítva.

Az elcsábított leány bűne.

— Egy menedékház rejtelméi. —

Megirtuk lapunk tegnapi hétfői számában, hogy Popa Aurélia, a borossebesi menedékház lakója, mivel szégyenétől akart szabadulni, tiltott szerelmének gyümölcsét, egy ujszülött lánygyermeket a menedékház félreeső helyén megfojtotta.

A vizsgálat során a gyermekgyilkosságról szenzációs részletek kerültek a jegyzőkönyvbe.

A törvényszéki orvosszakértők megállapították, hogy az ujszülött gyermek élve, egészségesen született. Halálát fűladás okozta, a csecsemőt tehát megölte az anyja.

Popa Aurélia leányzó, a gyermek anyja, mindkét szemére vak születésétől fogva. Eleinte nem akarta megnevezni a gyermek atyját, később egy borossebesi fiatalemberre vallott. A vizsgálatot ebben az irányban is kiterjesztették, kiderült azonban, hogy a gyanuba kevert férfi még csak nem is ismerete a leányt. Ekkor újra kihallgatták Popa Auréliát. A szerencsétlen vak leány most szenzációs vallomást tett. Megmondta, hogy a gyermek atyja Danda Lajos, a menedékház felügyelője, egy családos ember, akinek a gondjaira bízott leánnyal három év óta volt tiltott viszonya, amiről a felesége semmit sem tudott.

Dandáné a leányt rossznak hitte, azt gondolta, hogy éjszakánként kilopózott a menedékházból s azért szigoruan bánt vele. A szülés előtt is kitusaitotta a leányt a lakostályából. A tehetetlen vakleány akkor vont magát a menedékház félreeső helyén és ott adott életet gyermekének, aztán pedig megfojtotta. A gyermek atyját — mint később megvallotta — azért nem akarta elárulni, mert félt a felügyelő bosszujától.

A vizsgálat megindításakor Danda Lajost és a feleségét is kihallgatták, de Danda vallomásában kijelentette, hogy a gyermekgyilkosságról semmit sem tudott addig, amíg takarítás közben rá nem bukkantak a holttestre. Dandáné pedig kijelentette, hogy a leányról azt hitte, hogy szeretője van a faluban, azért kergette ki. Utóbb történt kihall-

gatása alkalmával azt vallotta, hogy nagyon sajnálja a leányt s ha tudta volna, hogy a férjének esett áldozatul, maga ápolta volna a szerencsétlent. A felügyelő, akit később szintén kihallgattak, utóbb beismerte, hogy ő a gyermek atyja.

A vizsgálatot most abban az irányban is folytatják, vajjon a leány nem rábeszélésre követte-e el tettét? Letartóztatás egyelőre nem történt. Egész Borossebes és a környék közönsége is nagy felháborodással tárgyalja az esetet.

Telemrehívás.

— A zentai hitvesgyilkosság. —

Még most sem csillapult le az izgatottság, melyet a zentai véres családi dráma okozott. A dráma szerencsétlen áldozatát csütörtök délután temették el nagy részvét mellett. A gyilkosság előzményeiről, még a következőket jelentik:

Nagyszentesi Orbán egy idő óta nem a legjobb viszonyban élt feleségével, Pető Máriával. Mindazonáltal, ha nem is békeségben, de mégis csak megérttek egy fődél alatt. Egy hónappal ezelőtt azonban megváltozott a régi életmód, mert a férj ott hagyta feleségét, hogy kedvesével folytatott szerelmi viszonya zavartalan lehessen. Ré szint szeretőjénél, részint rokonainál töltötte szabad idejét, annyival is inkább, mivel Nagyszentesi holmiját is az utóbbiaknál helyezte el.

Az asszonynak nem lévén helyben maradása, elhatározta magát arra, hogy Szegedre megy s ott fiával, aki nyomdászsegéd, együtt fog lakni. Nem nézhette férjének büns életét. Elhatározását tett követte. Szegedre ment, fiánál buzta meg magát. De csak rövid időre, mert fia egyre nógatta, hogy térjen vissza Zentára s éljen együtt az apjával. Vissza is jött és hogy megélhetését biztosítsa, gyümölcsössel kezdett kereskedni. Kevés idővel ezután, Nagyszentesi gondolt egyet és hazahurczokodott feleségéhez, akivel ezután latszólag egészen jól élt.

Nem sokáig tartott azonban a békeség. Nagyszentesi, kit a szerelem démona teljesen hatalmába kerített, rosszul kezdett bánni a feleségével.

Kedden, a rémes gyilkosság napján bizonyos nyugtalanság volt észlelhető Nagyszentésin, de ilyen gázsagra senki sem gondolt. Nagyszentésiné kedden is a piacon árult s feltűnő jókedvű volt, úgy hogy a kofák mondották is neki, hogy talán vesztét érzi. Este az asszony korán lefeküdt, a rendőr pedig nagyobb társaságban egyik vendéglőben mulatott, innen indult órjára. Szolgálati ideje szerdán hajnali egy órakor ért véget. Az órjára végezte Nagyszentesi hazament Halom-utcai lakásába, hol elkövette a rémes gyilkosságot, melynek részleteiről már az egyik számunkban megemlékeztünk.

A gyilkosság okozta izgalom a városban oly nagy, hogy még most is nagy tömeg áll a városház előtt, várva a kiszivárgó híreket.

Nagyszentesi még mindig tagadásban van, bár csütörtökön megvasalva vitték a tetemházba, de bár a rémes kegyetlenséggel meggyilkolt áldozat láttára igen megindult, tovább is megmaradt tagadása mellett.

Társas-élet.

Már rég volt ennyi komédiás-sátor debreczeni vásárban, mint most. Valóságos kis sátorvárost alkottak a Boeszkai-téren ezek az európai nomádok.

A komédiás tábornak is meg van az arisztokráciája. Ott van például Narten ur, akinek hatalmas gépszínháza van. Ez a Narten György ur telivér uriember, a ki a magas északról származott hozzánk. Norvégiának a szülőtte és mint mondom: művelt, világlátott uriember.

De magyar különlegességben sincsen hiány. Ott van egymás szomszédságában két ponyvasátor, pojáczák s mi egymások bukfenczelnek, tánczolgatnak abban. Valami éktelen lármás a rezes bandájok. 6 krajczárért mutatják be a művészeteket és szívsziu indiános üvöltéssel, lobogó ingujjas jelmezekben hatásos felvonulásokat rendeznek a sátrak előtti emelvényeken. A szomszédos trüppöt igyekeznek tulkiabálni.

— Nem csalás! Nem ámitás, mélyen tisztelt publikum! Itten a Ruzsa Sándor vitezkedését hat krajczárért megáthad.

Szegény Sándor gazda, ha föltámadna, de ostorhegyre kapná a karika-lábu műtshikoschokat. . .

Hanem azokkal a karikával, késsel való dobálódzások már nem sorolhatók vásári tréfa számba. Ez a nyereszkedő szenvedélyre van alapítva és sok gyarló kis embert kísértetbe hoz. Nem egy vitezbaka eljártszotta itt a reménybeli nyereségért az utolsó lénungot. Azért ezek a nyereszkedések nem sorolhatók a vásári tréfa számba. A rendőrség is inkább ügyelhetne rájuk.

UJDONSÁGOK.

Hol őrizték a koronát?

— A Kossuth-kormány debreczeni időzése alatt. —

A Debreczeni Független Ujság hétfői számában irtuk meg, hogy Zoltai Lajos levéltáros azon kéréssel fordult a 90 esztendő Madarász apóhoz, a magyar képviselőház legöregebb tagjához, miszerint mondaná meg, hogy az 1848—49-es kormány debreczeni időzése alatt, hol őrizték a magyar koronát?

Madarász apó a napokban izente még Zoltainak, hogy forduljon a bátyjához, a 92 esztendő Madarász Lászlóhoz, ki jelenleg Amerikában, New-Yorkban él és a ki a szabadságharc alatt rendőrminiszter volt és így talán inkább megtudja mondani, hogy Debreczenben hol őrizték a koronát?

Mindenesetre érdekes kérdés ez és nem is csodáljuk, hogy szélesebb körben keltett érdeklődést; sőt a kérdés tisztázását illetőleg becses felvilágosítást is kaptunk. Ugyanis Bódogh Zsigmond urtól azt a felvilágosítást kaptuk, hogy 1849-ben a magyar koronát Kossuth Lajos **Széchenyi-utczán, abban a házban rejtette el, amely most özv. Torday Gáborné.**

E ház pinczejében egy különös

rejtekhely van, amelyet néhai Torday Gábor barátainak, vendégeinek gyakran mutogatott, mint olyan történelmi nevezetességű helyet, ahol a magyar nemzet kilencszázéves kincseit — a koronát őrizték.

Mi alapja van e mondának, — az csak többek, különösen egykoruak hozzászólása után dönthető el.

Thaly Kálmán nyilatkozata.

A Kassán megjelenő „Felsőmagyarország” című politikai napilap s ennek nyomán a fővárosi lapok hosszasan emlékeztek meg egy beszélgetésről, a mely állítólag Thaly Kálmán országos képviselő, a kitűnő történettudós és a „Felsőmagyarország” egyik munkatársa között folyt le Pozsonyban II. Rákóczi Ferencz és társai hamvainak hazaszállítására vonatkozólag. Mint-hogy az említett közleményekben több olyan állítás fordul elő, a mely a valóságnak meg nem felel, vagy még csak, mint terv jöhet szóba, Thaly Kálmán a pozsonyi „Nyugat-magyarországi Hiradó”-ban következőleg nyilatkozott:

„A nekem tulajdonított nyilatkozatot, úgy amint az a Felsőmagyarországban és utána itt amott variálva a fővárosi lapokban is megjelent, én a magaménak nem vallhatom. Ugyanis ebben a közleményben egyes fölvetett eszmék óhajtások s még csak tervezetek, mint már elhatározott konkrét tények adatnak elő, vagy pedig a már elfogadott részletekkel össze-zavartatnak. Azonkívül néhány történelmi valótanságot is tartalmaznak (kivált a variált) közlemények. Pl. hogy Orsovánál a fejedelem hamvait annak még élő utódai is fogadnák. Ily abszurdumot én nem mondtam és nem mondhattam, aki a „Rákóczi ház utolsó tagjai és kihalása” cz. munkámban eléggé kimutattam, hogy a nagy fejedelemnek sem fia sem leányágon semminemű élő ivadéka nincs.

Továbbá Samassa egri érseknek én nem öséről (aki állítólag Rákóczi udvaránál szerepelt volna), hanem hivatali elődjéről, a jeles egyházfejedelem Thelekessy István egri püspökről beszéltem, aki Rákóczinak hűséges és kedvelt főpapja volt. Ami a diplomáciai tárgyalásokat illeti, azok nemcsak a török és francia kormányval, hanem Rákóczi hamvai hazahozatalának engedélyezése végett, még a római szentszékekkel, sőt az orosz kormányval is folynak, amennyiben gróf Bercsenyi, Esterházy és Sibrik orosz protektorátus alatti görög templomban, gróf Forgach pedig épen egy orosz lengyelországi zárda sirboltjában pihen. Általában a nyilatkozat igen hamarosan össze vissza van írva, úgy, hogy annak részleteiért én részemről semmi jótállást nem vállalhatok. Igen óhajtanám, ha azon hírlapok, melyek a „Felsőmagyarország” érintett közleményét átvették, ezen helyreigazító nyilatkozatomról is tudomást szereznének.”

Két lövésből az egyik talált.

A katona-lovász öngyilkossága.

A szent-anna-utczai 53-ik számú házban két lövés dördült el hétfőn délelőtt fél 9 órakor. A Mannlicher rangyogós, tükrös kerek csövéből dördült

Kóczé Antal

országos híru cigánykirály az **EMKE** kioszkban naponta teljes zenekarával hangversenyt tart. Kitűnő kávéházi italok és pontos kiszolgálásról legjobban gondoskodik

Kiss Adolf
kávés.

el a két lövés. Egy halálra szánt fiatal katonalovász szegedte a gyilkos fegyvert testének. A kaszárnya életnek egy sűrűn megismétlődő tragédiája ez, tudósítónk a következőkben emlékezik meg róla.

A csendes természetű katona.

A kaszárnyában, a nyalka, a vig fiúk között kerülnek olyan féltrehozódó, csendes természetű, hallgatag katonák is, amilyen ez a Nagy János nevezetű lovász is.

Az ilyen igához, szabad élethez szokott parasztyerekeknek igazi siralombház a nótás kaszárnya. És ha már nem győzik a napok mulását számolni és a vaskos bánásmódtól neki keseredtek, az ilyen keresi a megváltást a Mannlicher tükrös csövéből...

Szobantorgó Nagy János Békés községből vonult be a 39 ik császári és királyi gyalogezredhez. Még egész ujoncz volt, mert csak a tavaszon vonult be; de igen kedve ellenére volt a századnál való csapat-szolgálat, azért a midőn Müller főhadnagy, egyik derek tiszt a 39 ik gyalogezredtől, tiszt lovászt keresett, a csendes természetű katona maga kéredzkedett a főhadnagyhoz lovászul. Amde, a vesző, nem tudott a tiszt lovát banni és e miatt hamar kitélt az esztendeje. A főhadnagy a lovászt 20 napi sikertelen próbaszolgálat után a századhoz bocsátotta vissza. Ugy látszik, hogy a századszolgálat igen megkeserítette a szerencsétlen életét, mert inkább a halált választotta.

Két lövésből az egyik talált...

Nagy János gyalogos, ahelyett, hogy századjához bevonult volna, tegnap délelőtt 1/2 9 órakor agyonlőtte magát.

A Mannlichert az ajtókilincsére kötötte és a madzaggal sütötte el a gyilkos fegyvert, a két lövésből az egyik talált... Ezt a golyót balfelől lötte a szájába, mely a jobb halántékon át jött ki, összeroncsolva a halálraszánt katona koponyáját.

Holttestét a csapatkórházba szállították ki. És a közkatona temetésénél megszólal majd a rezesbanda... Szegény szülők!

Fővárosi író Debreczenben.

Londesz Elek az ismert nevű író, a Pesti Napló kitűnő dolgozó társa, vejevel együtt Debreczenben időzik. A debreczeni származású író rokonait látogatta meg.

Az életmentő tüzoltók.

Három tüzoltó derek tettet művelt vasárnap a Kölcsey-utca 6. sz. a. házban, amely Eötvös Józsefné tulajdona. A ház kutja ugyanis kiapadt és Luczka János vállalkozott a kitisztítására, aki segítőtül Lókodi András napszámot fogadta fel. A kuthoz létrát támasztottak és a köteleket a kezébe fogva leszállt a 8 méter mélységű kutba. Társa várta, de mikor szólította, nem hangzott a kútból felelet. Nagyon megijedt erre és a tüzoltóságához küldött segítségért, ahonnan jött segítségül 3 tüzoltó. Az egyik derekára köteleket kötöttek és az halálmelegvételrel szállott le a kutfenekre, a

hol eszméletlen állapotban feküdt a szegény, kuttisztító napszám, akit átölelt és társai segítségével felhozott. A szegény ember teljesen mozdulatlanul feküdt. Ugy látszott, a lélek is elszállott már belőle. Erre a három tüzoltó nekilátott az életmentési kísérletekhez és háromnegyed órai munka után lélegzeni kezdett a szegény ember, aki igazán a halál utjáról tért vissza. A derek tüzoltók tette igazán megérdemli a dicséretet és elismerést.

— **Esküvő.** Pajkossy Mariskát, Stingly Kálmán debreczeni állomásfőnök kedves, szép neveltányát e hó 10-én vette feleségül Csuka György szigetkamrai állomásfőnök.

— **Védekezés a hesseni légy ellen.** A földmivelési miniszter leiratban értesítette a hatóságokat, hogy hívják fel a gazdaközönség figyelmét miként küzdhetnek sikeresen a hesseni légy ellen. A védekezés módja a következő: a szántóföldeken csalóka szántást kell csinálni, ahová a légy a petéit elrakja és később alá kell szántani ismét, hogy peték elpusztuljanak.

— **Szabadságról.** Faust Elek péntégyigazgató nyári szabadságáról hazatért és átvette hivatalának vezetését.

— **Meghaltak.** Nagy Katalin ev. ref. 7 napos, Kecskés Margit ev. ref. 3 hónapos. Pügocs Ilona izraelita 20 napos, Tóth Ferencz ev. ref. 4 hónapos, Szele Imre ev. ref. 12 hónapos csecsemők, özv. Kovács Lajosné Böszörményi Zsófia ev. ref. 55 éves házi cseléd, Bütös István ev. ref. 17 éves napszám, Bujdosó László ev. ref. 9 hónapos.

Debreczeni diákok Sinaiában.

Képes levelezőlapot hozott a posta. Romániában adták fel, Szotyori Nagy Sándor és másik iskolatársa a romániai király kies nyaralóhelyéről, Sinaiából küldték a levelező lapot. „Carolu“ királynak a sikerült képe ékíti a levelezőlapot, a mi országiáró diákjainknak semmi bajok. Szép földet begyalogoltak és mivel a vakáció a vége felé jár, a fiatal emberek is fordulnak hazafelé.

— **A Korona Takarékos és Hitelszövetkezet** értesíti t. tagjait, hogy a befizérések e héten, tekintettel arra, hogy Szent István király napja szombatra esik, pénteken délelőtt és délután teljesíthetők. Debreczen, 1904. augusztus hó 15-én. Korona Takarékos és Hitelszövetkezet.

— **A „Jókai“ önk. kör felolvasó estélye.** Szépen sikerült felolvasó estélyt rendezett a debreczeni „Jókai“ kör szombat-ot a Boeszkai kert nyári Vigadó-jában. Az igen érdekes mű-ort nagy érdeklődéssel hallgatta az összegyűlt nagyszámú közönség. Az egyes számok igen jól sikerültek, de különösen a szavalati részek. A műsor után vacsora volt a vigadó előtti téren elhelyezett asztaloknál, vacsora után pedig reggelig tartó táncz. A tánczra a zenét Hora Károly műkedvelő zenekara szolgáltatta. A házas és kedves estély úgy anyagilag mint erkölcsileg sikerült. A jelen volt hölgyek névsora a következő: Urasszonyok: Pásztor Sándorné, Motesicky Hugóné, Dr. Nagy

Kálmánné, Ungváry Mibálné, Dezső Kálmánné, Boruzs Béláné, Mihályi Istvánné, Tőkés Gyuláné, Bihari Imréné, Reisinger Józsefné, özv. Feil Jánosné, Dr. Gulyás Istvánné, Juhász Józsefné, Csapó Lászlóné, Kiss Imréné, Mikó Józsefné, Zádor Józsefné, Bihari Józsefké, Tóth Mihályné, Tóth Ferenczné, Bozóki Mihályné, Lókodi Sándorné, Kereszturi Jánosné, Darvas J. né, Just Gézáné, Dr. Kolozsvári Adolfné, Mádi Imréné, Bartha Gézáné, Alber Józsefné. Urleányok: Pásztor Mariska, Motesiczky Stefike, Dezső Margitka és Ella, Sinai Annuska és Rózsika, Balla Gizi, Mihályi Rózsika, Reisinger Annuska, Feil Frida és Paula, Juhász Erzsike, Báthory Ilonka, Kiss Mariska, Mikó nővérek, Zádor Nellike, Bihary Margitka, Tóth Margitka és Rózsika, Tóth Ibolyka és Mariska, Bozóki Erzsike és Zsuzsika, Lókodi Mariska, Kereszturi nővérek, Kapezi Ilonka (Tokaj.) Lachner Etelka, Darvas Eliz, Bartha Etelka, Asbóth Ilona, Kiss Ilonka és Erzsike, Szabó Juliska, Szvokuszky Piroška, Kun Margitka, Both, Ilonka, Alber Luiza és Irénke. Felülfizetések a jótékonycselekedésekre: Mihályi István és Kereszturi János urak két-két koronát Mikó Józsefné 1 kor. Lókodi Sándorné 1 kor. Jobbágy Ferenczné 1 kor. Csapó László 1 kor. melyeket köszönettel fogad és itt nyugtáz a rendezőség.

— **A széplő Debreczen.** Geiger Simon a piacz-utczai 83. sz. telken lévő régi házat, amely vétel utján közelebb került az ő birtokába, lebontatja s ott két emeletes modern bérpalotát építtet.

— **A hadmentességi díj kivetése.** Hivatalosan jelentik, hogy az 1903. évre szóló hadmentességi díj, kivetési lajstrom elkészülvén s az érvényesítési záradékkal ellátva van és hogy az 1883 évi XLIV. törv.-czikk 18. § a értelmében 8 napi közszemlére a városháza 30. sz. ajtó f. évi aug. 16-tól 23-áig bezárólag kitéve van, s kivetés ellen: a. azon adózók, kik a kivett hadmentességi díjjal már a mult évben megróva voltak, a lajstrom közszemlére kivető 15 nap alatt, b. azon adózók pedig, kik első ízben róvattak meg hadmentességi díjjal, a tartozásnak az adózó kis könyvecskéjébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt felelbehetnek.

— **Elűtötte a kisvonat.** Izgalmas jelenet tanui voltak vasárnap délután 5 óra tájt a piacz-utczán sétálók. A kisvonat sinein ment át lassu léptekkel Czinczár Lázár nagyszalontai ember és nem látta a közeledő vonatot. A mozdonyvezető kétségbeesetten csengetett, majd az utolsó pillanatban fékezett, de már akkor elűtötte az öreg embert, akinek azonban kisebb zúzódásokon kívül más baja nem történt. Kitűnt, hogy az öreg nem jól hall. Mindenesetre nagyobb elővigyázatra kellene kioktatni a kisvonat személyzetét, hogy az ilyen esetek ne ismétlődhessenek.

— **Letartóztatott zsebmetsző.** A vásárban Dobos biztos észrevette Neumann Béla szatmári zsebmetszőt, aki tetette, mintha a komédiás bódékat tekintgetné. Az arcát is igyekezett setesutára eltorzítani, de a rendőrbiztos nem tévesztette szem elől. Lassan a háta mögé ment és mikor a zsebmetsző azt hitte már, hogy túl van a veszélyen, hirtelen a háta mögé került és nevéen szólította. A zsebmetsző hátranézett és majd elájult

földbirtokokra és házakra, előnyös feltétel, gyors és pontos lebonyolítással csakis a régebben fennálló **Ingtatlan és Földhitel Forgalmi Intézet** nyújt, Debreczenben, Hunyady-u. 17. a vasuti állomástól egyenesen bevezető uton. Levélbeli megkeresésekre azonnal válaszol

Törlesztéses kölcsönök

Adolf

szégyenletében, mikor látta, milyen egyszerű fogással járt túl az eszén a rendőrbiztos. Nem is igyekezett menekülni, hanem ellenállás nélkül követte a bűnügyi osztályra.

— **Sikkasztó terménykereskedők.** A hamburgi kikötőben elfogott két debreczeni terménykereskedő. Deutsch Sámuel és Kirschner Frigyes kiadatási ügye még tolyamathban van. A budapesti Strasser és König cég sikkasztásért jelentette fel őket és ki is fogják adni mind a kettőt.

— **Eljegyzések.** Dr. Derekassy István orvos, törvényhatósági bizottsági tag, sz. k. v. honvéd főorvos, tüzoltó testület orvosa stb. eljegyezte özv. Irányi Béláné, szül. Leszih Lujza urasszonyt Miskolcra. — Leitner Mór nagylétai fakereskedő leányát, Sárkát eljegyezte Kertész Miklós debreczeni bankhivatalnok.

— **Tárogató hangverseny.** A hírneves tárogató, Bakay Elek, aki különösen Kassán szerzett nagy népszerűséget, jelenleg Debreczenben tart hangversenyt az „Angol királynő”-ben hét tagú kurucz zenekarával, amelyet a közönség figyelmébe ajánlunk.

— **Tilalmas visszatérés.** A kitiltás dacára a nagy vásárra visszatért Debreczenbe Domokos Sámuel. De vesztere, mert a Dégenfeld-téren a rendőr felismerte és elfogta.

— **Szeretők harca.** Nagyon kapós legény lehet főhadnagy szolgája, Márton Demeter, aki miatt két hajdon is összekapott vasárnap este. A dalia ugyanis új szeretőjével, Béri Eszter dézsabölgygyel karonfogást sétált, ami nem tetszett Faragó Zsófinak, a tisztiszolga régi kedvesének, a ki gunyosan szölt a szerelmes párhoz:

— Milyen peczkésen mégy azzal a kutyamosóval...

Béri Eszternek sem kellett több, odaugrott és irgalmatlanul megkontyolta Faragó Zsófit, aki természetesen nem maradt rest és úgy összekarmolászta kartárs- és vágytársnőjének nem éppen lilium arczatát, hogy az szilvakékké változott. A csetepatéba beleszólt végül Márton Demeter tiszt szolga is és a régi szeretőjét úgy meglazsokolta, hogy hitesszonynak is sok lett volna. A nagy botránynak a rendőrség vetett véget.

— **Kifosztott panorámás.** Braun Mór panorámás és muzeumtulajdonos ugyan csak megjárta Juracsek József szolgájával, aki 144 korona készpénzt ellopván Galiczia felé vette útját. A rendőrség a határalomásra sürgönyözött, hogy tartóztassák le.

— **Nagy verekedés a kenyérpiacon.** A vásár öröme Széne György és Balog József összeverekedtek a Dégenfeld-téren. Fehér Károly erre kedvet kapott és úgy zúgta tarkón éppen nyelvelő feleségét, Sobri Erzsébetet, hogy a kofák közé esett. A verekedés erre általános lett és a nagy botránynak a rendőrség vetett véget azzal, hogy az egész társaságot bekísérte.

— **Eléje állt a kisvontatnak.** Vasárnap este 6 és 7 óra közt Bak József Morgó-utca 34. sz. a. fésüslegény a kisvontat sinpárja közé állott és ha a rendőr a saját élete kockáztatásával oda nem ugrott volna és félre nem löki, a kisvontat el is gázolja. A legény ittas volt és úgy látszik öngyilkossági kísérletet akart elkövetni. Bekísérték és kijózanodásig felügyelet alá helyezték.

— **Az orfeum ellen.** A vendéglősöket, tekintet nélkül arra tagjai-e vagy sem az ipartársulatnak, ma (kedden) délután 4 órára hívta össze Hauer Bertalan elnök az Angol királynő éttermében. A gyűlés tárgya: állásfoglalás az orfeum ellen. Csak hogy ez után is legyenek következtetések, ne csupán az üzleti érdeket nézzék.

— **Kőcsé még itt marad.** Kiss Adolf Emke kávéházi tulajdonosnak sikerült Kőcsét arra bírni, hogy még néhány napig Debreczenben maradjon. A közönség, mely minden este megtöltötte a kávéházat s lelkesesen tapsolta a nagy művész-czigány gyönyörű játékát, bizonyosan örömmel fogadja e hirt.

— **Meghívás.** A máv. altiszti kör elnöksége felkéri a kebelében alakult dalárda összes tagjait, hogy f. hó 16-án este 8 órakor a szokott helyen próbára okvetlen megjelenni sziveskedjenek.

— **Német szó tanulás.** Egy középiskolába járó tanulót, a ki németül tanulni akar, szivesen fogad egy nagyszabeni ág. evangelicus tanár. Az érdeklődőknek bővebb felvilágosítással a szerkesztőség szolgál.

— **Elvesztett gyémánt mellű.** Szombaton este a postától a Deák Ferencz utcáig egy levél alakú női mellű (3 gyémánttal) elveszett. Becsületos megtaláló illő jutalmat kap, ha Lőfkovits ékszerésznél beadja.

— **Dühöngő részeg.** A vásár öröme csúnyán berütytyentett Ozsváth Pál és kótyagos fővel nekitámadt Ács János de-recskei lakos kocsijának és arról mindent lehajgált, majd pedig kiszedte a kocsit kezeik. A dühöngő részegét befogták.

— **Zsebelő lökupeczek.** A vásárrban épen abban a pillanatban tartóztatta le Dobos József rendőrbiztos Nagy Károly köröstarjáni lökupecz czigányt, amikor idegen zsebben vájkált. A takarója (t. i. az, aki büntárs, mert elfedi a tett pillanatában) ssintén kézre került Dudona János földesi czigány személyében. Nagy Károlynál 139 koronát találtak, társánál egyetlen fillért sem.

— **Tolvaj kocsis.** A vásári komédiásbódék egyik tulajdonosát, özvegy Csáki Lajosné Klein Juliánát meglopta Balla Sándor kocsisa. Elvitte 10 korona értékű óráját és 47 korona készpénzt. A tolvajt nyomozzák.

— **Verekedés.** Két tapasztóczigány Száva György és Balogh József összeverekedtek. Száva a fején kapott sebet, Balognak az orrát törték be. A rendőr mindkettőt bekísérte.

— **Zsebelés.** Kirner Jánosné Dzivbek Helén a Simonffy-utcai piacon alkudozott, mialatt a zsebéből 4 koronát tartalmazó pénztárcáját ismeretlen tettes kilopta.

— **Letartóztatások.** A rendőrség a vásárrban temérdek gyanus alakot fogdosott össze. Mohácsi Borcsa, Balog Eszter és Jáni Györgyné czigány nők zsebmetszés gyanúja miatt, Kojca Ilona, Sipos Sándor, Vágó József és Szecskó János csavargásért, Nagy Lajos, Kelemen András és Balla Antal utcai botránnyért, Szürös Gábor és Veres Imre szintén csavargásért kerültek hűvörsre.

— **Talyigás-virtus.** A Faragó-utcai Suba-vendéglőben iddogáltak külön-külön asztalnál Murvai Ferencz fuvaros és Pap Lajos talyigás. Mókázás közben a talyigásból kitört a virtus és az üveget Murvai fejéhez vágta, úgy hogy az vérbe borult menten. Murvai feljelentette a virtuskodó talyigást.

— **Cserébefogadás.** Geruska Pál kereskedő Poprádon, 11 éves fiát cserébe adná ugyanannyi idős fiúcskáért.

— **A piac legélénkebb helyén** egy üzelethelyiség kiadó. Hol? megtudható a kiadóhivatalban.

x 1000 drb. „King” ozigaretta hűvelly 1 frt. „King” parafával 1.80, Egyiptomi különlegesség „King” 1.20, valódi „Pharao” 1.50. Kapható kizárólag Mentze Henrik újdonságok áruházában.

TÁVIRATOK.

Orosz-Japán háború.

Elesett orosz ellentengernagy.

Csifa, augusztus 15. A 10-iki ütközetben súlyosan megsérült Matusevits ellentengernagy sérüléseibe belehalt.

Port-Artúr végnapjai.

Tokió, augusztus 15. A mikádó e hó 23-ig adott haladékat Port-Artúr elfoglalására. A végső ostrom ma hajnali 2 órakor megkezdődött. Kurnki a 3. és 6. hadosztályt vasuton a Port-Arthurt ostromló sereg segítségére küldte. A japán sereg 80,000 ember, 400 ágyu és 50 tarackból áll.

Mi volt a japánok veresége?

Tokió, augusztus 16. (Hivatalos.) Togo tábornok jelenti a 10-én lefolyt port-arturti tengeri ütközetről, hogy a „Mikepe” panczélonon elesett 4 tiszt és 49 ember, megsebesült 6 tiszt és 29 ember, a „Jokumu” hajón elesett 1 tiszt és 11 ember, a „Nisin” hajón 7 tiszt és 9 ember, a „Kasuga” hajón csak 10 ember sebesült meg.

Megverték a vladivosztoki hajórajtis.

London, augusztus 15. Kamimaru japán tengernagy jelenti Tokióba, hogy a vladivosztoki orosz hajóraj három hajóját Csiszimától északra utólérte és kemény harcz után a „Rurik” nevű czirkálót elsüllyesztette, még a másik két hajó sérüléseivel elmenekült.

Togo a balti hajóraj elé megy.

London, augusztus 15. A lángeszű Togo tengernagy hajóhadával Sanghaj irányában eltávozott, hogy az orosz balti hajórajjal, mielőtt a keleti vizekre evezhetne, leszámoljon. Távollétében a Kamimura tengernagy parancsnokol.

Az összelőtt lezarevics.

London, augusztus 15. A port-arturti csatából megmenekült „lezarevics” csatahajó a csintauti kikötőbe érkezett. A kormánykészüléke, árbóczát japán golyók zúzták össze, a kéménye több helyt ályukasztva. A hajónak 15 halotja és 40 súlyos sebesülte van. Az oroszok beszélik, hogy a esata napján déli fél 12 órakor japán gránát hullott a parancsnoki hidra, ahol Vithoff tengernagy a főbb tisztekkel állt. A gránát valamennyit megölté.

Titokzatos gyilkosság.

Budapest, augusztus 15. Titokzatos gyilkosság tarta izgalomban Sipek község lakosságát. Silkov köztisztviselőben álló községi orvost nagy vértöcsében holtan találtak meg a falu egyik utcájában. A gyilkos még eddig ismeretlen.

Olasz vasutasok fizetése.

Milanó, augusztus 15. Az olasz vasutasok sincsenek megelégedve fizetésükkel; miért is kormányokhoz egyhangu határozatok alapján készített memorandumot nyújtottak be, melyben a fizetésjavítást követelik. Azonban 76 milliójába kerülne az államnak ez ügy kedvező elintézése, így a vasutasok nem nagy reménységgel várhatják a — fizetésemelést.

Az új orosz miniszterek.

Pétervár, augusztus 15. Plagod tábornokot a vallás és közoktatásügyi miniszterium vezetőjét miniszterré, Obolenszki herceget, Finnország kormányzóját pedig, ez állásának megtartása mellett főhadsegéddé nevezte ki a császár.

Ég a föld.

Zalóváralja, augusztus 15. Nagy tűz tartja rettegésben a kis Arvamegye lakosait. Kigyuladt nagy területen a lág s az árkokat nem győzik a tűz terjedése elé állni. Ég a föld.

REGÉNY-CSARNOK.

Egy rendőr naplójából.

III.

A nyolcz lánysház leleceze.

Írta: Laky Imre.

18

Tilos az utánnyomása.]

— Ujjongott, a mint megtalálta. A fiu szemébe röhögött, kigunyolta.

Margit sirt, könyörgött s addig beszélt lelkere, míg a suhanz méltóságosan határozott, hazament vele.

Ettől kezdve levette ronda lelkéről az álarcot. — Nyiltan szerette, dőzsölt s ha eltelt otthon a mulatsággal, máshová ment. Margit titokban, lopva dugta pénzzel. Egy hizekedő, beczező szőrt oda adta volna a lelki üdvösségét.

A közvényes mama, ki már alig mozgult ki szobájából, nem látta, nem tudta — csak homályos sejtelemmel érezte az örvénylő romlást. — Gonosz lelke szinte megelégedéssel látta háza züllését, pusztulását.

Margit még bizott benne, hogy halálával minden jobbra fog fordulni. Akkor majd erőyes kézzel, beleszóllás nélkül egyedül vezeti a kormányt s újra régi fényére lendül fel az üzlet.

E nő, ki a „család“ fogalmán kívül élt, vénségére a „családról“ álmódzott, s mi neki bünös életében örökre megtagadtott, gyerekek és unokákkal vágyott házat benépesíteni. Gyurkát kedve szerint meghazsítani, menyével aztán vállvetett erővel dolgozni a ház régi fényének helyreállításán. Ez volt reményei netovábbja! Nem látott ő bünt a Gyurka kicsapongásaiban, hisz ő csak kicsapongó férfiakat ismert, kik annak daczára az életben tekintélyes uri emberek voltak.

Egy este ijedten rohant a szalonba a szakácsné:

— Meghalt a „nagysága!“

A lányok ép érzékies keringőt jrtak testhez simulva teljesen pongyolában, magas sarku cipőkben, bái hajdiszben. Egyik másik magásra tartott, habzó pezsgős pohárral keringett.

Hogy hullott ki a pezsgős pohár a remegő kézből, hogy meredtek meg a hajlékony bokák a halál közellététől? Halott az orgiák tanyáján!

A siket zongoramester verte a billentyüket, örületés, vad, érzéki keringőket vert ki a harokon. Nem hallott, nem látta, hogy a mulatók urak lehülve, leforrázva eltűnédeznek.

A halál az orgiák tanyáján!

A rémes, a borzalmas halál, mely jégburokkal szoritja össze a szeretni vágyó szívet, borzalmas reszketésbe hozza a kegre ingerlő idomokat, undok sárgasággal vonja be a rőzsás arcokat!

A halál az orgiák tanyáján rettenetes, rettenetesebb mint mikor a szeretet polgári hajlékba köszönt be! — Ott félelmetes áhitattal borulnak le a rettenetes miniszterium előtt, itt a büntudat ijedelmével rohannak tőle szerte szét.

Perezekig tart, míg Margit magához tér. Egyedül maradt a fényes, kivilágított teremben.

A lányok elszaladtak. Felre eső szobában, mint a birkanyáj, összebujtak.

Félnék, nagyon félnék a haláltól. Margit töpréngve indul a szalonból ki felé. A tükörfalra tekint, látja ijedt, sápadt örökös szoba levegőtől püfted arcát, s úgy tetszik neki, hogy akár merre tekint a tükörfalon, arca mögött mindenütt ott látja a régi „madam“ gonosz, komoly, kárörvendő arcvonásait. — Inkább undorodás, mint félelem a mit az arcz emléke szivében kelt.

Megnyomja a villany gombot, sötétben lép ki a folyosóra. Valaki már ott is eloltotta a villanyt. óvatosan botorkált be a lépcsőn, le a földszintre, a „mada“ szobái felé.

A sötétben valaki kirohant a lakásból, öt féire löki, s eltűnik a kapu alatt.

Szivéhez kap, s halálos ijedelemmel nyögi ki:

— Gyurka volt!

[Folytatjuk]

Szerkesztő üzenet.

Dr. B. L. Czikkét megkaptuk és közölni fogjuk. A mai számból helyszüke miatt maradt ki.

Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.

ad 469/1904.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi közgyűlésén 1 (egy) gyámpénztári ellenőri és 1 (egy) szállás biztosi állás fog választás utján betölteni.

A gyámpénztári ellenőri állás évi 1800 korona fizetés és 400 korona lakáspénz, a szállásbiztosi állás pedig évi 1300 korona fizetés és 200 korona lakáspénzből álló javadalmazással van egybekötve.

Azok, kik ezekre az állásokra pályázni kívánnak s a törvényes minősítést kimutatni képesek, felszerelt pályázati kérvényeket hozzám mint a kijelölő bizottság elnökéhez folyó évi szeptember hó 30 ik napjának délelőtti 12 órájáig annyival inkább nyujtsák be, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A gyámpénztári ellenőr a város szervezési szabályzatának 143 §-a értelmében egy évi fizetésének megfelelő biztosítékot tartozik letenni.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg megüresendő állásokra is pályázat nyittatik.

Debreczen, 1904. augusztus 9.

Domahidy Elemér
főispán.

Háromszori bekenésre megszabadul kellemetlen lábizzadásától. Egy korona ellenében (tiz levéljegy) bérmentve küldi Riesz, Halas.

Csemege szőlő

a gróf Degenfeld
és Balkányi-féle

Erzsébet szőlőtelep

városi elárusító helyiségében

Simonffy utcza városi bérház 13sz.

naponként friss

csemege szőlő

igen olcsón kapható.

Ma utolsó előadás.

Saját felvétel és saját vetítógép. Először látható: Debreczenben, a Vásártéren a

BIOSKOP

egy javított és kitűnően átdolgozott

Kinematográf.

E készülék Párisban az 1900. évben a Grand Prix-vel lett kitüntetve. 500 lámpafényvel. 6 ivlámpával van kivilágítva; e vállalat 5 hónapig Berlinben, 6 hónapig Triesztben, 6 hónapig Grácban, 6 hónapig Budapesten stb. nagyobb városban óriási feltűnést keltett. Állandó szerződése Budapesten. Naponta új képek az orosz-japán háboruból. Helyárak: Zártszék 80 fill., I. hely 60 fill., II. hely 40 fill., III. hely 30 fill. Iskolák és egyletek tömeges megjelenései tekintetbe vétetnek és kedvező belépti-díjban részesülnek. Előadások naponta este 7, 8, 9 órakor. Vasárnap-és ünnepnap 3 órától óránként. Villanyvilágítás saját 20 lóerejű gőzgépével.

Műsor:

Augusztus 16. 1. Kutya és bohóc. 2. A világ legjobb bicikli-művésze. 3. Pillants minden emeleti szobába. 4. Jön a nagysága. 5. Rekkonó hőség. 6. Ur és Nagysága. 7. Uj sport-lovaglás. 8. A gyermekek vakáció. (1000 m.) 9. A repülő ember. 10. Egy rablógylkos üdözése és elfogatása. 11. A rablók birodalmában. 12. A játszó gyermekek. 13. Különös halászat. 14. A matróz győzelme.

Napi műsor végén minden nap az orosz-japán háboruból két képlet lesz bemutatva.

Minden hétfőn és pénteken este 9 órakor előadás csak urak részére. Ezen előadáson Dojen tanár operáció műtétei lesznek bemutatva és ezen az előadáson csakis felnőtt férfiak vehetnek részt, mérsékeltlen felemelt helyárrakkal.

A kinematográf egy fonográfval van összekapcsolva, mely a leghiresebb énekesek és énekesnők dalait és híres komikusok kuplilit adja elő. Ezen élő mozgófényképek a közönség legnagyobb érdeklődését és figyelmét kérdemlik.

Miután ezen vállalat a legmodernebb stilben ven berendezve és főtörekvésem a legujabb és legtökéletesebb ujdonságokat hozni, mely ujdonságok a mai napi műsorral bemutatattak. — Számos látogatást kér

kiváló tisztelettel

Marten György,

tulajdonos.

Apró hirdetések.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A
egykisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből sze-
dett minden szó 4 fillér.

**Egy V—VII. o. róm. kath. gimnáziumi izra-
elita vallásu tanuló két fiu mellé corre
petitornak felvétetik. Czim a kiadóhiva-
talan.**

Legolcsóbb biztosító. Egy egész család élet-
biztosítását nem az „Adria”, sem a „Gres-
ham” irodája, de **Gondy és Egey fényir-
dája** eszközli. Egy egyszerű díj lefizetése
mellett adnak egy sikerült, családi csoport-
képet. A szülők nagy aggodalma elléven
hárítva, nyugodtan láthatnak napi teendő-
jük után, mi magában fél életbiztosítás.

Korrepetitor 2-od osztályu gymnazistához
kerestetik, külön suly fektetik a latinra.
Czim a kiadóban.

Kitünő ebéd és vacsora kosztot kaphat 2
fiatalember Piacz u. 16. sz. a. Klein D.-nél.

Eladó birtok és szeszgyár. Egy 1200 katasz-
trális hold kiterjedésű, kitünő minőségű
birtok, melyen a legjobb karban lévő gaz-
dasági épületeken kívül egy mezőgazda-
sági szeszgyár van, évi 2000 hectoliter
termelés és hectoliterenként 10 korona
refactióval, 50 katasztrális hold dohány-
termelési engedéllyel eladó. — Hol és
kivel lehet értekezni? megmondja a ki-
adóhivatal.

Építkezésből kimaradt 2 pár vasajtó olcsón
eladó Nemzetőr-utca 1. sz. a.

Rákóczi- és Kuruczokról című füzet 20
filler leszállított arban kapható a kiadó-
hivatalban.

Eladó egy kis könnyű kivágott oldalú szekér
egy vagy két ló után, két kocsi ülésel és
két lóra való szerszámmal, egy jó ócska
kapu és szóró rosta. Értekezhetni Eötvös-
utca 4. sz. a. tulajdonosnál.

**Naponta friss pergelt és darált kávé,
válogatott fajokból!**

Ujjonnan berendezett, friss áruval
felszerelt üzletemben előnyös napi áron
szolid kiszolgálás mellett kiváló faj kávé
különlegességeimet, cukor, liszt, korpa, só,
petroleum s mindenféle fűszeráruimat aján-
lom a n. é. közönség szives figyelmébe.
Friss töltésű ásványvizek. A fekete
tag tejemékeinek lerakata, tejföl, uradalmi
tea-vaj és jégbehűtött aludt tej állandóan
kapható. Naponta friss érkezésű **székely
turó.**

Merkli Ferencz,
fűszer- és csemege kereskedésében.
Fűvészkert-utca 14.
Tanuló felvétetik.

**Száraz felvágott vargafa 100 kilogramm
1 frt 10 krajczár, házhoz szállítva.**

Gép- és malom tulajdonosok és szakiparosok figyelmébe!

Tisztelettel tudatom, hogy műhelyemet
kibővíttem és több új géppel is felszerel-
tem, többek közt

Vasesterga- és vasgyalu géppel

eddig ez utóbbinak Hajdumegye közönsége
nagy hiányát érezte, mert minden csekély
munkát Bpestre kellett küldeni gyalulás
végett.

Továbbá elvállalok mindenféle **gép-
részek** ujonnan készítését vagy javítását,
szerszámok készítését.

Ajánlom új találmányu és szabadalma-
zott vasszerkezetű és felülnyomásu

borsajtóimat és szőlőzúzóimat

mely az eddigieket teljesen felülmulja.

A borsajtó **fatányérral** van ellátva,
ugy hogy a mustlé vasrészekkel nem érint-
kezik s ez által a bor későbbi megfeketedése
meggátolódik. A törkölyt egy darabban lehet
kivenni.

Raktáron minden nagyság nagy válasz-
tékban.

Elvállalt munkát felelősség mellett pon-
tosan és a lehető **legolcsóbb árban**
teljesítek.

Szives pártfogást kérek, tisztelettel

PREIZLER MÓR

műlakatos és gépjavitó műhelye
DEBRECZEN, Deák Ferencz-utca 22.

Fényképező gépek, leme-
zek, filmek, előhívó és rögzít-
ők, aranyfürdők, cartonok
dus választékban gyári áron
részletfizetésre is kaphatók

BORSOS KATÁNÁL

DEBRECZEN, városház épület.

Tanítás és sötétkamara használata
díjtalan.

„Magyar-amerikai hajójárat”.

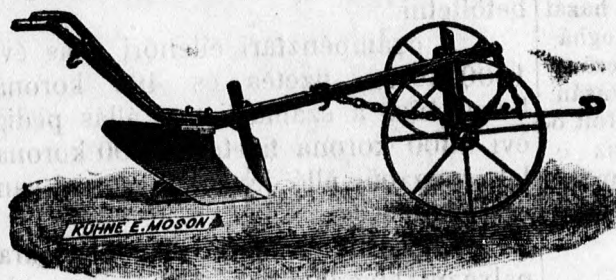
Fiuméből legközelebb a **Pannonia**
és **Ultónia** nevű gőzhajók fognak in-
dulni New Yorkba.

A hajójegy ára személyenként be-
leszámítva a szállítást és ételmezt,
valamint Fiumében 2 napi teljes ellá-
tást, 120 korona.

Az utazásra vonatkozó minden
felvilágosítást igyzen ad

Somossy József

kivándorlási meghatalmazott irodája:
Debreczen, Kőlcsey utca 22. sz., ugyan-
ott a hajójegyek is megszerezhetők.

ánk legrégibb gazdasági
gépgyárában

KÜHNE E.

MOSONBAN

legjobb anyagból és elismert gon-
dos kivitelben kaphatók:

Sack-rendszerű aczélekek, egy- és kétvasu ekék különféle szerkezetben.
Hengerek, szántóföld- és rét-boronák dus választékban.

Hirneves tolóke-
rekes rendszerű **„MOSONI DRILL”** sorvetőgépek.

Mindennemű **Cséplőgépek** kézi és járgányhajtásra, **Gabonatisztító és szelelőrosták,**
konkoly választók, **szecskavágó, répvágó, darálógépek** kitünő szerkezetben és kü-
lönféle nagyságban.

**Morzsolók, kézi és erőműhajtásra, Szőlő-
zúzó- és Bogyozó gépek, Venyigezúzógépek,
Borsajtók, Francia ekék és kapálógépek**
szőlőműveléshez.

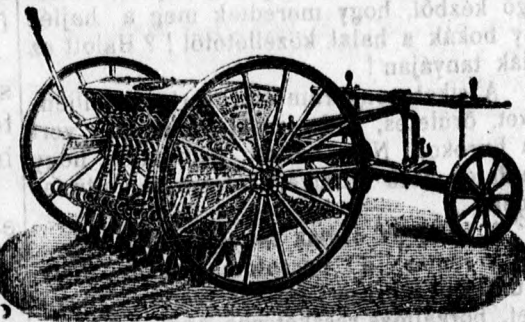
Főraktár:

BUDAPEST, VI. Városliget-utca 57/a.

Bizományi raktár:

Korondi Sándor urnál

DEBRECZEN, Piacz utca 28. szám.

A Maradék Áruház olcsó árakban utólérhetetlen.

Minden vevő, aki 5 forint árut vásárol, bármely átadott
fénykép után egy **életnagyságu képre**, (amelynek bolti ára külön-
ben 10 forint) **tarthat igényt**, amelyet bármilyen időben elké-
szíttetek, gyönyörű szép kivitelben — csupán a papírkéretért
és a beszerzésnél felmerülő költséget 1.50 krajczár lize-
tendő. A kép kivitele úgy az **üzletben**, mint a **kirakatban**
látható.

Paplanokban meglepő szép választék.
1 méter Taft selyem 49 kr.
MARADÉK ÁRUHÁZ

Ranunkel-ház, Bika szálloda mellett, szembe
a Tisza palotával.